

Motion till riksdagen 2005/06:Kr406

av **Monica Green m.fl. (s)**

Folkbildning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om folkbildningens betydelse för en levande demokrati.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om en utvecklad samverkan mellan folkbildning och högskola.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om folkbildningen som en viktig del för att förverkliga idén om det livslånga lärandet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om det offentliga stödet till folkbildningen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att staten bör vara mer aktiv i sin kommunikation med Sveriges Kommuner och Landsting när det gäller syftet med stödet till folkbildningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att principen att staten anger övergripande motiv för anslagen till folkbildningen men avstår från detaljreglering skall ligga fast.

Motivering

En levande demokrati förutsätter upplysta och bildade medborgare som tar aktiv del i samhället, som röstar i val, som engagerar sig i föreningsliv och i politiska partier. Om möjligheten att påverka och vara delaktig inte ska vara förbehållen en liten elit måste kunskapen komma alla till del.

I Sverige har folkbildningen varit viktig för att uppnå detta mål. Folkbildningen stimulerar till ökat demokratiskt engagemang. Den innebär en möjlighet för alla människor, även de som saknar gymnasie- eller högskoleutbildning, att förkovra sig. Genom att delta i folkbildning kan deltagarna växa som människor och påverka samhället.

Statsvetare betonar i dag vikten av socialt kapital i form av tilltro mellan människor för att skapa det goda samhället. Studieförbund och folkhögskolor

Fel! Okänt namn på

bidrar till att frigöra människors skapande och kreativitet. Folkbildningen fungerar som mötesplatser där ett aktivt deltagande visualiseras, vilket stärker det civila samhället. Genom sina kontaktskapande ytor kan studieförbund och folkhögskolor bidra till att skapa öppenhet, förståelse och samhörighet.

Att lära sig lyssna och förstå, ta till sig argument och argumentera för sin sak, ha förmåga att göra kompromisser och acceptera olikheter är grundläggande för ett demokratiskt förhållningssätt. Att hävda att demokratin måste erövrats av varje ny generation är därför ingen överdrift. Här har folkbildningsarbetet en central roll i ett framtidsperspektiv. Samtidigt ger studiecirkel och seminarier teoretisk kunskap om demokratins villkor och betydelse. Utbildning kan vara ett livsviktigt steg på vägen för den som vill ändra sin livssituation. Då ska inte sociala, språkliga eller ekonomiska barriärer få stå i vägen. Att främja folkbildningen handlar om att bygga upp ett samhälle som alla har tillträde till.

Folkbildningens betydelse för ett nyskapande folkrörelseliv

Folkbildningen är starkt förankrad i svenskt folkrörelse- och föreningsliv, vilket i stor utsträckning påverkar den konkreta verksamheten. Folkhögskolor och studieförbund har goda förutsättningar att knyta samman och verka i relation till såväl gamla som nya folkrörelser. De kan utgöra en förnyelsekraft i de etablerade rörelserna, men också vara en arena där nya rörelser kan växa fram och ta form.

Mångfalden i fråga om ideologi, profil och verksamhetsinriktning, som är kännetecknande för både studieförbund och folkhögskolor, är en styrka när man verkar i ett pluralistiskt samhälle.

Många folkbildningsorganisationer har ett internationellt samarbete. Sambandet mellan globala och lokala frågor måste synliggöras. Folkbildningsorganisationer har framgångsrikt arbetat med frågor kring långsiktigt hållbar utveckling.

Folkhögskolor och studieförbund ska vara självklara mötesplatser och drivkrafter i ett lokalt kulturliv. Folkbildningen är Sveriges största kulturrena, både när det gäller att förmedla kulturupplevelser och erbjuda människor möjlighet till eget skapande.

Folkbildningen en del av det livslånga lärandet

Sverige är på många sätt ett föregångsland när det gäller vuxenutbildning. Vi anser också att folkbildningen kan ta ett ökat ansvar för vuxnas lärande. Folkbildningen utgör en brygga till högskolestudier, men kan också vara ett komplement till högskolan genom att studier på högskolenivå bedrivs inom folkbildningen. Genom folkbildningen kan människor stärka sitt självförtroende när det gäller studier och den kan få fler att ta steget till högskolan.

Ett utvecklat samarbete mellan högskola och folkbildningen bör komma till stånd. Arbetet med validering bör även omfatta folkbildningens olika möjligheter.

Det är också viktigt att det kommer till stånd samverkan mellan folkbildningen och kommunernas vuxenutbildning i den reformering av vuxenutbildningen som pågår. Folkbildningen utgör en viktig del för att förverkliga idén om det livslånga lärandet.

Flexibla studieformer med stöd av IT kommer att ha en avsevärt större betydelse i framtiden. Fler kommer att kunna delta i folkbildningsverksamhet när den bättre anpassas efter deltagarnas behov och förutsättningar. Den framgångsrika utvecklingen av det flexibla lärandet i många folkhögskolor och studieförbund har tydligt demonstrerat kraften och dynamiken i folkbildningens pedagogiska tradition, liksom förmågan till förnyelse och utveckling.

Det offentliga stödet till folkbildningen

Samhällets stöd spelar stor roll för finansieringen av folkbildningsarbetet. Sedan statsbidragsreformen 1991 har det offentliga stödet till folkbildningen minskat samtidigt som kostnaderna reellt sett har ökat. Vi anser att det är en oroande utveckling. I en tid när kraven på kunskaper ökar, och när behovet av att stärka människors delaktighet i samhället kanske är större än någonsin, borde folkbildningen i stället stärkas. Vi har fortfarande stora kunskapsklyftor i samhället. Folkhögskolor och studieförbund gör i dag stora insatser för att nå utsatta grupper. De kan hjälpa människor att övervinna studiehinder, och de kan bidra till att motverka diskriminering. Med mer resurser skulle folkbildningen kunna göra ännu mer. En viktig princip för folkbildningsarbetet bör vara att mest resurser går till de människor som behöver mest.

Folkbildningen är viktig i ett samhälle där det mesta numera har ett pris. När stat, kommun och landsting ger bidrag till folkbildningen handlar det inte om att betala med skattemedel för grannens föreläsningar utan att se till att det finns musik i samhället.

Möjligheterna att erbjuda statsbidrag till nya organisationer hänger samman med utvecklingen av folkbildningsanslaget. Det finns i dag ett tryck från olika organisationer som önskar starta nya verksamheter både inom och utom

Fel! Okänt namn på

existerande folkbildningsorganisationer. Detta är ett uttryck för ett växande behov av långsiktiga folkbildningsinsatser.

Det behövs också en bättre samverkan mellan staten, landstingen och kommunerna. Staten bör vara mer aktiv i sin kommunikation med Landstingsförbundet och Kommunförbundet när det gäller syftet med stödet till folkbildningen.

Folkbildningens oberoende

Folkbildningen har sin förankring i ett demokratiskt kunskapsarbete som sker i nära relation till folkrörelser och föreningsliv. Det har under lång tid förelagat en samsyn om att folkbildningen ska stå fri från statlig detaljreglering. Staten bör likaså i framtiden begränsa sig till att ange övergripande motiv för statsbidragen. Det är en styrka att vid sidan av offentliga institutioner ha självständiga och kraftfulla aktörer i det civila samhället. Dynamiken, mångfalden och pluralismen stärks.

För att förklara folkhögskolornas och studieförbundens framgångar med att över tid skapa livskraftiga och efterfrågade verksamheter som människor väljer att delta i av fri vilja, är självständigheten och den nära kopplingen till det civila samhället viktiga beståndsdelar.

En fri och frivillig folkbildning bör ha stort inflytande och ansvar också på nationell nivå. Det garanterar att villkor och förutsättningar för stödet till folkbildningsarbetet utformas med stor hänsyn till lokala förutsättningar och behov.

Stockholm den 30 september 2005

Monica Green (s)

Catharina Bråkenhielm (s)

Siw Wittgren-Ahl (s)

Ann-Christin Ahlberg (s)

Nils-Erik Söderqvist (s)

Hans Hoff (s)